

'Masterpieces: Marlene Dumas' in Museum van de Geest | Dolhuys

'Maar wie ik ben gaat niemand wat aan'

De solo-expositie 'Maar wie ik ben, gaat niemand wat aan' van Marlene Dumas is de eerste tijdelijke tentoonstelling in de reeks 'Masterpieces' in het vernieuwde Museum van de Geest | Dolhuys in Haarlem. Het kunstwerk 'Het Hooghuys' bestaat uit een monumentale portrettengalerij met portretten van bewoners en medewerkers uit de gelijknamige psychiatrische instelling in Etten-Leur (nu GGZ Breburg). Ook popster Jim Morrison en een gedicht van de schrijver Jan Arends maken deel uit van één van Dumas' grootste kunstwerken, te zien vanaf 17 december in Museum van de Geest.

Dumas werd eind jaren tachtig benaderd door de toenmalige stichting van het Hooghuys om een kunstwerk te maken. Het was een van de eerste instellingen in Nederland die niet langer wilde dat cliënten in grote groepen op slaapzalen verbleven, maar zelfstandige woningen voor haar bewoners creëerde. Een kunstwerk in de gemeenschappelijke kantine zou voor verbinding zorgen.

Vanaf 1989 reisde Dumas regelmatig naar het Hooghuys. Ze legde contact met de vaste bewoners en maakte polaroidfoto's. Telkens twee: één voor hen en één voor haarzelf. Bij de opdrachtgevers stond, passend bij de tijdgeest, de interactie tussen kunstenaar en de kwetsbare bewoners van de instelling centraal. "Omdat de schilderijen ontstonden uit polaroids, is er dat contact van wederzijds aankijken. Zij weten dat ik er ben, met mijn verlegenheid en eenzaamheid. Ik ben geen rechter, ik ben een medemens," aldus Dumas over haar werkwijze in 'Maar wie ik ben, gaat niemand wat aan', een publicatie van GGZ-Breburg. De titel verwijst naar een gedicht van Jan Arends, die zelf ook regelmatig in psychiatrische klinieken verbleef.

Het resultaat van haar unieke werkwijze is verbluffend. Op basis van de polaroids heeft Dumas 36 schilderijen gemaakt, waarvan 26 portretten. Hoewel de portretten

ongelijksoortig ogen in zowel gezichtsuitdrukking als schilderstijl en kleurintensiteit, gaan ze gelijkwaardig op in eenzelfde omgeving. De cliënten en medewerkers vormen samen een gemeenschap. Het onderscheid tussen wie is wie, lijkt verdwenen.

Dumas: "Het ging mij om de momenten dat wij elkaar begroeten met al onze angsten, vrezes en ongelukkigheden. Ik heb niet de cliënten willen afbeelden als zielige wezens. Ik wil mensen afbeelden in hun complexiteit, een nooit totaal op te sommen of te definiëren identiteit. Er wordt nog steeds veel gevaarlijks en onzinnigs beweerd door mensen die menen dat zij gezichten van anderen kunnen 'lezen' en beoordelen. Daarvoor moet men zich behoeden."

Het werk 'Het Hooghuis' heeft vanaf 1991 in de kantine, de gemeenschappelijke ruimte van het centrum in Etten-Leur gehangen. Omdat het pand afgebroken werd en de meeste geportretteerden niet meer in leven zijn, heeft GGZ Breburg het werk langdurig in bruikleen gegeven. Vanaf 2018 zijn de portretten afwisselend te zien De Pont museum in Tilburg en Museum van de Geest | Dolhuys in Haarlem.

BIOGRAFIE

Marlene Dumas werd in 1953 geboren in Kaapstad en verhuisde in 1976 naar Amsterdam. In haar schilderijen en tekeningen geeft ze vorm aan de fragiliteit van het menselijk bestaan, aan gevoelens van angst, maar ook aan gevoelens van liefde en hoop. Foto's, al dan niet zelf gemaakt, gebruikt ze vaak als bronmateriaal. Ze wordt beschouwd als één van de meest invloedrijke schilders van dit moment.

--

Noot voor de redactie, niet voor publicatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: Carine Neefjes, Hoofd Publiek en Onderwijs, neefjes@museumvandegeest.nl, 023-5410670 of 06-51546601 & Nina Bergh, Projecten en Digitale Content, bergh@museumvandegeest.nl, 023-5410670 of 06-39231809.